

Redaktorius: Virgaudas GUDAS
tel.: (8-5) 261-79-08
el.p. pastoge@respublika.net

PASTOGĖ

Visuomenė ar pavienės užgaidos?

Kino teatras „Lietuva“, galėjęs tapti moderniais apartamentais su jaukiomis kino salėmis, šiandien virto girtuoklių landyne. Jo likimas iliustruoja faktą – Lietuvoje vos keli aktyvistais pasivadinę žmonės gali numarinti miestui ar visai šaliai svarbius projektus.

Virgaudas GUDAS
„Respublikos“ žurnalistas

Pradėkime lenkti pirštus: sustabdyti „Lietuvos“ kino teatro modernizavimo, Kauno anhidrito kasyklų, Vilniaus komunalinių atliekų jėgainės statybų, kiti itin svarbūs projektai. Tai tik keli iš daugelio Lietuvos mylėtojų ir nežinia kieno finansuojamų aktyvistų meškos paslaugų Lietuvai pavyzdžių.

Laisvė anarchijai?

Kadaise pagrindinį Vilniaus kino teatrą „Lietuva“, o šiandien – valkatų mėgstamą šiukšlyną vis dar puošia šūkis: „Laisvė geram kinui“. Pasak aplinkinių gyventojų, šiuo metu čia gerą kiną „žiūri“ girtuokliai ir narkomanai, ruojantys šunys ir katės. Už erdvius, o svarbiausia – nemokamus, „apartamentus“ pačiame sostinės centre jie gali dėkoti saujelei žmonių, įkūrusių judėjimą „Už Lietuvą be kabučių“.

Šis judėjimas užkirto kelius investicijoms į šiuolaikinį kino centrą, turėjusį tapti gyvenamaisiais apartamentais, keliomis kino salėmis, kavine ir parkeliu šalia „Lietuvos“. Kokia šios kovos kaina? Šiukšlynas Vilniaus centre ir 8 mln. litų nuostolių, kuriuos dėl numarinto projekto skaičiuoja investuotojai.

Kelias į Parlamentą

Panašioje aklavietėje yra įstrigęs toli gražu ne vienas reikšmingas projektas. Įprasta, kad naujovėms blokuoti pasitelkiamos iniciatyvinės grupės, žalieji, bendruomenės ir „aktyvūs“ piliečiai. Su jais koja kjon žengia įvairūs politikai, suvokiantys, kad kiekviena populistinė „kova“ ir skambūs šūkių – lengviausias kelias į rinkėjų širdis.

Ar visuomet tai, kas naudinga pavienėms grupėms, yra naudinga Lietuvai? Prisiminkime, kad ir jau daugiau nei dešimtmetį veikiančią Būtingės naftos terminalą. Tiesa, kadaise dėl jo statybos kažkodėl didesnę principingumą demonstravo ne lietuviai, o latvių žalieji. Ir „teisėtai“ pelnė rinkėjų simpatijas. Protesto vardan antrankiais prie terminalo plūduru prisirakinę sušalę politikai vėliau buvo renkami į Latvijos Parlamentą. Protestas, ginčijantis Lietuvos nepriklausomybę nuo vienintelio ener-

Redakcijos archyvo nuotr.

► **BAIMĖ.** Vienoje (Austrija) komunalinių atliekų jėgainė veikia pačiame miesto centre ir kažkodėl gyventojų negąsdina

getinio žaliavų tiekėjo, tuomet, laimei, sužlugo.

Keisti įstatymus?

Tačiau ar šiandien pakanka politinės valios, kuri pažabotų visuomeniniam interesui akivaizdžiai kenkiančias „aktyvių piliečių“ iniciatyvas? Pavyzdžiai rodo, kad ne. Antai, su šiuo interesu susidūrė bendrovė „Margasmiltė“, Kauno regione sumaniusi įrengti anhidrito kasyklas. Verslininkai skaičiuoja, kad šio mineralo kasybos leistų įdarbinti apie 700 žmonių, o į valstybės biudžetą kasmet sumokėti apie 150-170 mln. litų mokesčių.

Deja, net akivaizdi ekonominė nauda nepadeda įgyvendinti šio projekto. Jį stabdo Kauno Pagirių bendruomenė susikūrusi, kai buvo prabilta apie naudingųjų iškasenų išgavimą. Bendruomenė pareikalavo Poveikio aplinkai vertinimo ekspertizės ir užsėpė investuotojus į laikui nepavaldžią įvairių institucijų, ministerijų, biurokratų ir parašų rinkimo orbitą.

Dėl ko? Pagirių piliečių grupė atskleidė savo kortas – kaip kompensacijos pareikalavo kasyklas planuojančios statyti bendrovės akcijų.

Argumentai neveikia

Valdininkų kabinetų labirintuose jau antrus metus klaidžioja ir Vilniuje ketinamos statyti komunalinių atliekų jėgainės statybų dokumentai. Šį projektą blokuoja ne-

mazuto, kurių naudojimas šilumos gamybai yra daug taršesnis nei atliekų“, - teigė Vilniuje planuojamos jėgainės generalinis direktorius Raimondas Petreikis.

„Aktyvistų“, tiksliau, elektrinės statybos priešininkų, neįtikina net ir tas faktas, kad siekiant užtikrinti minimalų komunalinių atliekų deginimo poveikį aplinkai ES šalyse galioja direktyvos, numatančios ypač griežtą teršalų išmetimo kontrolę. Nustatytos normos skirtin-giems teršalams yra nuo kelių iki keliasdešimt kartų griežtesnės nei taikomos gamtinėmis dujomis ar mazutu kūrenamoms didelės galios jėgainėms.

Mažintų energetinę priklausomybę

Anot R.Petreikio, jėgainėje atliekos pakeistų dalį taršaus termofikacinės elektrinės kuro, todėl sostinės gyventojai kvėpuotų švaresniu oru.

„Šiandien pasaulyje energijos gamyba iš atliekų yra laikoma ekologiškiausia ir pažangiausia komunalinių atliekų utilizavimo technologija, pasižyminti mažiausiu poveikiu aplinkai“, - sakė R.Petreikis.

Anot R.Petreikio, Vilniuje pradėjus šilumą gaminti jėgainėje, naudojančioje komunalines atliekas, sostinėje ne tik būtų sumažinta tarša, kurią šiuo metu skleidžia termofikacinė elektrinė, bet ir būtų galima pagaminti apie 10 proc. šilumos energijos reikalingos sostinei ir visą šilumos kiekį, Vilniuje sunaudojamą vasaros metu.

Europos pavyzdžiai

Komunalinės atliekos priskiriamos atsinaujinantiems energijos ištekliams, todėl jų naudojimas šilumos ir elektros gamybai yra plačiai taikomas visose ES valstybėse senbuovėse. Šiuo metu Europoje

veikia daugiau kaip 430 komunalinių atliekų jėgainių.

Pažangių valstybių gyventojai nesipiktina jėgainėmis, kuriomis ne pramoninėse zonose, o miestų centruose – vos per gatvę nuo daugiabučių namų. Tarp tokių miestų – Kopenhaga, Viena, Londonas, Monakas, Tokijas.

Sąvartynų plėtra – nėra motais

Tuo tarpu Lietuvos „aktyvistams“ nėra motais, kad atliekų jėgainės statybos tiesiogiai susijusios su sąvartynų mažinimu, kad kitaip nei moderniose atliekų jėgainėse, sąvartynuose kenksmingų medžiagų neišmanoma sunaikinti.

Šiuo metu šalyje veikia 10 naujų regioninių sąvartynų, kurių teritorija, kaupiantis komunalinėms atliekoms, nuolat plečiasi. Vietos jau dairomasi naujam šiukšlynui, kuris pakeis daug visuomenės aistrų sukėlusį Kazokiškių sąvartyną. Šiuo metu užpildyta jau daugiau nei 10 procentų šalia istorinių Kernavės piliakalnių įkurto Kazokiškių sąvartyno teritorijos, kurią buvo planuota eksploatuoti net 20 metų.

Specialistų skaičiavimu, Vilniuje pastačius modernią jėgainę, komunalinių atliekų kiekį šalies sąvartynuose galima būtų sumažinti iki penkių kartų. Per metus jėgainėje įmanoma naudingai utilizuoti iki 250 tūkst. tonų komunalinių atliekų, kurios šiandien laidojamos sąvartynuose. Ne šiaip laidojamos – „aktyvistų“ valia paliekamos ateities kartoms.

PARODA

KOVO 24–27 d.

Aušros g. 42 D, Kaunas

- Aktualiausias sezono naujienos
- Patrauklios kainos ir ypatingi dalyvių pasiūlymai
- Kovo 24 d. – Europos tvarios energetikos savaitės renginys Lietuvoje
- Kovo 25–27 d. seminarai, įmonių dalyvių pranešimai

Kviečiame apsilankyti!

NAMŲ PASAULIS

Specializuota statybos, interjero, apdailos medžiagų bei baldų paroda

VISI SPRENDIMAI JŪSŲ BŪSTO GEROVEI!

informacija:
tel. (8 37) 79 29 85.
www.expo.lt

Namų Pasaulis 2010

parodos organizatorius

informaciniai rėmėjai

partneriai